

FIRAT KALKANI BÖLGESİ: BARIŞ İNŞA SÜRECİ

Cansu Atıcı
Aslı Aslan

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Atıcı, Cansu, Aslı Aslan, "Fırat Kalkanı Bölgesi: Barış İnşa Süreci", Araştırma 67, İNSAMER, Haziran 2018

Araştırma 67

Giriş

2010'da Tunus Devrimi'yle başlayan Arap Baharı süreci Mısır, Libya ve Yemen'den sonra Suriye'de de etkisini göstermiştir. Ancak o tarihten bu yana ülkede yaşananları sadece Arap Baharı'nın bir sonucu olarak değerlendirmek resmin tümünü yansıtmamaktadır. Kurulduğu tarihten itibaren halkı ile barışık olmayan rejimlerin kontrolündeki Suriye'de, 2011'den bu yana süren iç savaş bu yönüyle birçok tarihsel ve sosyoekonomik birikimin bir sonucudur. Daha somut ifade etmek gerekirse; Suriye'de yaşanan olaylar ülkede süregelen politik ve mezhebî çekişmenin bir sonucudur.

15 Mart 2011 tarihinde Deraa'da başlayan protestoların giderek yayılması ve rejimin protestoculara sert müdahalesi sonucu ülke yıkıcı bir iç savaşa sürüklenmiştir. İç savaşın meydana getirdiği insani kriz bölge halkını

zor durumda bırakmış ve özellikle terör grubu DAEŞ'in ortaya çıkması, Suriye iç savaşını ve yaşanan insani krizi daha da farklı bir boyuta taşımıştır. DAEŞ'in Suriye'deki çekişmeye müdahalesi, sadece bu ülkede çekişen gruplar arasındaki dengeleri bozmakla kalmamış, bölgesel ve uluslararası yeni bir durum ortaya çıkarmıştır. Bu yeni konjonktürde Türkiye'nin yaşadığı güvenlik sorunları, 24 Ağustos 2016'da Türk Silahlı Kuvvetleri'ni (TSK) bölgeye müdahaleye mecbur bırakmıştır. TSK'nın Özgür Suriye Ordusu ile birlikte el-Rai bölgesinden girerek başlattığı Fırat Kalkanı Operasyonu 216 gün sürmüş, sonuçta 2.225 kilometrekare alan teröristlerden temizlenerek güvenli bölge oluşturulmuş ve kontrol sağlanmıştır.

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Bu rapor Fırat Kalkanı Operasyonu sonrası bölgedeki durumu, iç savaşın sebep olduğu insani krizlerin boyutunu ve savaş sonrası barış inşa süreciyle ilgili gelinen noktayı incelemeyi hedeflemektedir. Saha gözlemlerine dayalı olarak hazırlanan raporda Fırat Kalkanı Operasyonu üzerinden bölgedeki barış inşa süreci anlaşılmasına çalışılacaktır.

Çatışmanın tarihsel kökenleri

400 yıl boyunca Osmanlı hâkimiyetinde kalan Suriye coğrafyası 1. Dünya Savaşı'yla birlikte el değiştirmiş ve 1920 yılından itibaren 26 yıl boyunca Fransız işgalinde kalmıştır. Bu köklü değişim, Suriye'de sadece siyasal yapıyı altüst etmekle kalmamış, günümüze kadar sürecek olan toplumsal bölünmenin de temellerini atmıştır. Osmanlı kimliğinden kopartılmaya çalışılan bölge halkı, Fransız işgali altında iki büyük dönüşüm yaşamıştır: Birincisi Fransızlar daha kolay yönetmek üzere ülkeyi siyasal olarak altı parçaya bölmüş ve mezhebî temelde ülkenin bütünlüğünü dinamitlemiştir. İkincisi, Osmanlı bakiyesi olarak görülen bağımsızlık yanlısı milliyetçi Sünni Arapları tasfiye adına ülkenin tüm bürokratik yapısı değiştirilmiş ve yerlerine azınlık gruplarından ve özellikle Hristiyan ve Alevi-Nusayrilere dönüşen yeni bir yönetici sınıf inşa edilmiştir.

Bu düzenlemeler, 15-20 yıl sonra sonuç vermiş ve Sünni çoğunluğun yaşadığı ülke, Fransa ile iş birliği yapan azınlık gruplarının iktidarı altına girmiştir. 2. Dünya Savaşı'yla Fransa'nın güç kaybetmesi üzerine 1946 yılında bağımsızlığını elde eden Suriye'de bölünmüş bir toplum ve istikrarsız bir siyasi yapı ortaya çıkmıştır.

Bağımsızlık sonrasında Suriye'de askerî darbeler dönemi başlamış ve ardı ardına yaşanan ihtilaller sebebiyle ülkede istikrar bir türlü oluşmamıştır. Bu durumu fırsat bilen ABD ve Sovyetler Birliği'nin bölgeye müdahalesi gecikmemiş ve Suriye bir anda kendini uluslararası çekişmenin içinde bulmuştur. Hasılı ülke daha tam bağımsız olamadan bu kez de küresel güçlerin bölgesel çekişmesinde en önemli adreslerden biri haline gelmiştir.

1954 yılından itibaren hızla Sovyetler Birliği etkisine giren Suriye, Soğuk Savaş yılları boyunca sosyalist bloğun Ortadoğu'daki en önemli ülkelerinden biri olmuştur. 1963'te, Baas Partisi'nin iktidara gelmesiyle birlikte ülkede yeni bir dönem başlamış ve azınlık iktidarının pekişmesiyle günümüze kadar sürecek olan diktatörlüğün temelleri atılmıştır. Baas Partisi'nin istikrarlı bir yönetim olmasının sebebi ordu-parti ilişkisinden kaynaklanmıştır. Bu ilişkide ordu her şeyde söz sahibi olduğu için güce dayalı bir istikrar vardır.

1970 yılında Baas Partisi'nin askerî kanadı içinde bu kez Alevi-Nusayri azınlık mensubu General Hafız Esad darbe yaparak ülkede günümüze kadar gelen aile yönetimini kurmuştur. Esad ile birlikte Suriye'de politik bir dönüşüm başlamıştır. O, pragmatik bir çizgi izleyerek yönetimini tamamen askerî güçten almak yerine, kendi çevresinde kurduğu ve farklı toplum kesimlerini de kapsayan bir Baas koalisyonu oluşturmuştur. Bu yönetimi bozacak hiçbir unsura hoşgörüle bakılmamış ve bütün muhalifler tasfiye edilmiştir.

Ancak Suriye toplumunun büyük çoğunluğunu oluşturan Sünni kesim, söz konusu Baas

yönetimini ve onun ardında duran azınlık iktidarını hiçbir zaman tümüyle benimsememiştir. 1970'ler boyunca süren hoşnutsuzluk yer yer çatışmalara dönüşmüş ve Suriye tarihinde kırılma noktası olan bir katliamla 1982 yılında Hama'da 30.000'den fazla insanın hayatını kaybettiği kıyımlar yaşanmıştır. Bu olaydan iki yıl önce de Tedmur Hapishanesi'nde binlerce muhalif infaz edilmiştir. Bu tür olaylarla halk üzerinde büyük baskılar kurulmuş, toplum olağanüstü hal yasalarıyla sindirilmiş ve özgürlük talepleri bastırılmıştır.

Hafız Esad'ın öldüğü 2000'de oğlu Beşşar Esad'ın yönetime gelmesiyle "Şam Baharı" adı altında daha eşit ve özgürlükçü bir dönemin başlayacağı umut edilmiştir. Nitekim ilk dönemlerde 600 siyasi tutuklu serbest bırakılmıştır. Ancak beklentilerin aksine, kısa süre sonra Beşşar Esad'ın ülkeyi daha yaşanabilir bir hale dönüştürmek yerine göstermelik adımlarla zaman kazandığı görülmüş ve bu durum toplumda büyük bir hayal kırıklığına sebep olmuştur. İşte, 2011 yılında Arap Baharı adıyla tüm Ortadoğu'yu sarsan değişim dalgası başladığında Suriyeliler bunu bir fırsat olarak görmüştür.

Ülkenin güneyindeki Deraa'da başlayan ilk hareketlenmeler kısa süre sonra tüm ülkeye yayılmış ve insanlar reform talebiyle sokaklara dökülmüştür. Ancak bu barışçıl gösteriler rejimin sert tepkisiyle karşılaşmış ve sivillerin üzerine açılan ateş sonucu çok sayıda insan hayatını kaybetmiştir. Rejimin bu tepkisi toplumsal öfkeyi daha da büyütmüş ve Suriye ordusundan kopan bir grup, Özgür Suriye Ordusu ismiyle yeni bir oluşuma giderek rejime karşı savaşmaya başlamıştır.

Suriye İç Savaşı ve Fırat Kalkanı

Arap Baharı sürecindeki protestolar her ne kadar Suriye'deki olayların ilk tetikleyicisi olmuşsa da yukarıda işaret edildiği gibi ülkedeki iç savaşın temelleri Fransız işgal dönemine dayanmaktadır. Bununla beraber Arap Baharı sürecinde yükselen tepkinin kısa süre içinde iç savaşa dönüşmesi, hiç beklenmeyen büyük bir felaketin habercisi olmuştur.

İlk haftalardaki protestoların rejim güçlerince şiddet kullanılarak bastırılması, karşı bir tepki doğurmuş ve halka silah çekmek istemeyen ordu mensuplarının rejimden kopmasına neden olmuştur. Bu kişiler bir süre sonra Özgür Suriye Ordusu'nu kurduklarında da iç savaşın tetiği çekilmiştir. Ancak Suriyeliler arasındaki bu çekişme, 2012'ye gelindiğinde Suriyeli olmayan bölgesel ve küresel unsurları da içine sürüklemiştir. Yabancı savaşçı ve unsurların işin içine dâhil olması, ülkedeki çekişmeyi karmaşılaştırmanın ötesinde kontrolsüz bir vekâlet savaşına dönüştürmüştür.

Başlarda muhalifleri temsil için kurulan Suriye Ulusal Koalisyonu, zaman içinde sahada etkinlik kuramazken, 2012'de ilan edilen geçici hükümet dahi Suriye muhalefetini bir çatı altında toplayamamıştır. Bunda Batılı ülkelerin ikili oynamalarının rolü büyük olmuştur. Önceleri devrimcilerin yanında görünen Batılı ülkeler, sonradan Beşşar Esad'ın gitmesini önleyecek bir siyaset içine girince muhalefet giderek zayıflamış ve Irak'ta doğan DAEŞ kısa sürede Suriye'de büyük bir alanı kontrolü altına almıştır. Genel olarak Batılı devletlerin ve özellikle ABD'nin DAEŞ'i geriletme bahanesiyle bölgenin geleceğine yönelik planlarını gerçekleştirmek

adına meşru muhalefet yerine bu ülkedeki PKK-PYD güçlerine destek vermesi, sahadaki tüm dengeleri yeniden değiştirmiştir.

ABD'nin PKK aracılığı ile sağladığı alan hâkimiyetinden rahatsız olan Rusya da 30 Eylül 2015'te Suriye'deki iç savaşa müdahil olmuş ve muhaliflerin elindeki en önemli savunma hattı Halep kenti rejim güçlerinin eline geçmiştir. Rusya'nın rejim yanında sahaya inmesi, dengeleri bir kez daha değiştirirken, böylesi bir zamanda sınırının hemen yanında terör gruplarının cirit atmasından ve rejimin tahriklerinden rahatsız olan Türkiye, harekete geçme ihtiyacı hissetmiştir. Sınırları ötesinden düzenlenen saldırılar sonucunda birçok insanın hayatını kaybetmesi, Türkiye için bardağı taşıran damla olmuştur.

Bu arada Suriye'deki çekişmeye son vermek üzere Cenevre, Astana, Soçi ve Riyad gibi kentlerde birbirinden farklı barış süreçleri gündeme gelmiştir. Her biri zaman kazanmaya yönelik olan bu görüşmeler maratonundan hiçbir somut sonuç çıkmaması da Suriye savaşından en fazla etkilenen Türkiye kamuoyunda askerî operasyon seçeneğinin ağır basmasında etkili olmuştur.

24 Ağustos 2016'da TSK ve ona destek veren Suriye muhalif güçlerince başlatılan Fırat Kalkanı Operasyonu bu yönüyle Türkiye'nin sınır boyunda bir "terör koridoru" oluşturmak isteyen PKK ve DAEŞ'e karşı yapılmış bir "meşru savunma" harekâtıdır. Yedi ay süren harekât sonucunda 2.000 kilometrekare alan terör gruplarından temizlenerek Suriyeli sivillerin dönüşüne uygun hale getirilmiştir. ABD ve Rusya'nın girdiği şehirler yaşanmaz

hale gelirken Türkiye'nin terör örgütlerinden kurtardığı bölgelerde yeniden hayata dönüş başlamıştır. TSK güçleri, askerî harekâtı bitirmeyip meskûn mahal operasyonları, mayın ve EYP (el yapımı patlayıcı) temizleme faaliyetleri de yürüterek bölgede yaşayan sivil halkın güvenliğini sağlamıştır. TSK'nın açıklamasına göre operasyonda 3.000'den fazla terörist etkisiz hale getirilirken 2.225 kilometrekare alan kontrol altına alınmıştır.

Barış İnşası ve Normale Dönüş

DAEŞ'in bölgeye gitgide hâkim olması üzerine buralardaki insanlar savaşın nispeten daha az yaşandığı Azez'e doğru göç etmiş, bu ise bölgedeki demografik yapıyı büyük ölçüde değiştirmiştir. Bu noktadan başlayarak tüm Fırat Kalkanı bölgesinde hâlihazırda 120 tanesi resmî, 25 tanesi de dağınık ve gelişigüzel oluşturulmuş kamp alanları bulunmaktadır. Göç eden insanlar gelmeden önce hazırlanan kampların koşulları nispeten iyiyken diğerleri oldukça kötü durumdadır. Göçten önce hazırlanan ve insanların temel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde kurulan bu kamplar diğerlerine kıyasla daha düzenlidir. Hiçbir altyapının olmadığı diğer kamplar ise hem çok kalabalık hem de alelacele olarak üstünkörü kurulduklarından yaşamak için elverişli olmayan yerlerdir. Kampların bu kadar kalabalık olmasının sebeplerinden biri de ciddi bir geçim sıkıntısı içindeki bu insanların yerleşik hayata geçince kamplarda aldıkları yardımların kesileceğinden duydukları endişedir.

Bölgedeki kamplar arasında durumu en iyi olanlardan biri Siccu Kampı'dır. Diğerleriyle karşılaştırınca altyapısı daha derli toplu olan bu kampta konteynerlerin elektrikleri dahi

konteyner üzerinde bulunan güneş panelleri ile karşılanmaktadır. Diğer kamplarda ise jeneratörle sağlanan elektrik için ücret ödenmesi gerekmektedir.

Türkiye, savaşın başından itibaren sınırları ötesinde oluşturulacak güvenli bölgelerde kampların kurulması çalışmalarını başlatabileceğini defaatle ifade etmiştir. Ne var ki uluslararası kanunlara göre ilgili devlet yardım çağrısında bulunmadıkça bölgeye giremediği için beklemek durumunda kalmıştır. Ancak Türkiye, sınır ötesinden gelen saldırılar ve ulusal güvenliğine yönelik terör tehdidinin artması üzerine başlattığı Fırat Kalkanı Operasyonu ile bölgeye girmiştir. Operasyondan sonra hem resmî hem de bağımsız Türk yardım kuruluşlarının bölgede insani yardım çalışması yapma imkânı da ortaya çıkmıştır. Zira operasyon öncesinde söz konusu yerlerin tümüyle DAESH kontrolünde bulunması, bölgeye yönelik insani yardım çalışmalarını büyük ölçüde engellemiştir.

Operasyonun ardından bölgedeki insani yardım çalışmaları hız kazanmış ancak bu arada kimi Batılı kuruluşların güvenlik ortamını bozacak bazı faaliyetleri tespit edilmiştir. Bölgenin içinde bulunduğu hassasiyet ve oluşan güvenlik endişeleri sebebiyle kuşkulu faaliyetleri tespit edilen birçok Batılı kuruluşun çalışma belgeleri iptal edilmiş, buna karşın bölgede insani krizi önlemek üzere çalışan Türk kuruluşların çalışmaları artmıştır.

Bölgeye ulaşan yardımların birçoğu Türkiye'den AFAD ve Kızılay gibi kamu kuruluşları ile İHH İnsani Yardım Vakfı gibi sivil toplum kuruluşları üzerinden gelmektedir. Güvenlik açısından burada her şey Türkiye'nin kontrolünde olsa

da teknik bazı zorluklardan dolayı yardımların kamplara ulaşması bazen zaman almaktadır. Kamplarda yaşayan ve maddi durumu çok kötü olan ihtiyaç sahiplerine geçimleri için belirli bir meblağ yardım da yapılmaktadır. Özellikle yetimi bulunan ailelere kefalet denilen bir ödeme yapılmaktadır. Bu alanda çalışan kurumlardan olan İHH, toplamda 40.000 Suriyeli yetime ve annelerine yardım etmektedir. Ancak sınır bölgesine toplanan insanların sayısı dikkate alındığında Türkiye'den yapılan kamu ve sivil yardımların ihtiyacı karşılamada yeterli olmadığı görülmektedir.

Türkiye dışından bu kamplara gelen yardımların önemli bir bölümü Katar devleti yahut sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanmaktadır. Ancak Suudi Arabistan'ın başını çektiği bir grup ülkenin Katar'a yönelik başlattığı ambargo, bu ülkenin yaptığı dış yardımları ve dolayısıyla kamplara gelen yardımları olumsuz etkilemiştir.

Türkiyeli ve uluslararası kuruluşların sığınmacıların kaldığı kamplarda dağıtılmak üzere ulaştırdığı yardımlar öncelikle bölgedeki birkaç depoda toplanmaktadır. Tasnif ve kontrol işlemlerinin tamamlanmasından sonra yardımlar kamplarda kalan insanlara karneyle dağıtılmaktadır. Bu sistem aileler arasında adaletsizliğe engel olmak ve ailelerin uzun süre yardımsız kalmasının önüne geçmek için uygulanmaktadır. Çünkü gelen yardımlar bazen ihtiyacı karşılamada yetersiz kalmakta ve kimi aileler ikinci defa yardım alana kadar bazen altı ay beklemektedir.

Her kampta uyulması gereken bir nizam bulunmaktadır. Kampların kuralları ve kamplardaki görevlilerin yetkileri buna göre

belirlenmektedir. Bir kampın yönetiminde müdür, müdür yardımcıları ve büyüklüğüne göre muhtarlar bulunmaktadır. Her 100 konteyner için bir muhtar görevlendirilmektedir. Muhtarların en önemli vazifesi, öncelikle yardım kuruluşlarından gelen yardımların düzenli bir şekilde ihtiyaç sahiplerine ulaştırmasını sağlamaktadır. Kampların güvenliğini emniyet ve ordu sağlamaktadır. Emniyet, insanların hayatlarının normalleşmesi ve kampların sivilleşmesi için en gerekli unsurlardan biridir. Kampların içinde çok fazla problem olmaması sebebiyle şimdilik polise pek ihtiyaç duyulmamaktadır. Kamplarda meydana gelen asayiş olaylarında (kavga, hırsızlık vb.) emniyet güçlerine başvurulmaktadır.

Güvenli bölgede kampların oluşmasıyla birlikte doğal olarak ülkenin sıkıntılı bölgelerinden buraya göçler artmış, bölgenin demografik yapısı tamamen değişmeye başlamıştır. Başlangıçta rejimin sistemli bir politikası olarak tırmandırılan zorla yerinden etme, iç savaşın ilerleyen dönemlerinde hayatın rutini haline gelmiştir. Ülkede rejimin Sünnileri hedef alan uygulamalarına ilave olarak PKK/PYD terör gruplarının da farklı etnisitelere benzer bir “etnik temizlik” uyguladığı görülmüştür. Kendi siyasi nüfuz alanlarında problem olarak gördükleri Arap ve Türkmen sivillere yönelik izledikleri sürgün siyaseti, kitlesel yer değiştirmelere neden olmuştur. Hâlihazırda Arap ve Türkmen 40’tan fazla köy bu şekilde boşaltılmış ve insanları zorla göç ettirilmiştir.

Bu nedenle de savaş bölgesinde bulunan insanlar için Fırat Kalkanı bölgesi en güvenli limanların başında gelmektedir. Ancak göçle beraber artan nüfus, kamplardaki temel insani ihtiyaçların yanı

sıra eğitim ihtiyacını da büyütüştür. İlkokul ve ortaokul seviyesindeki eğitim ihtiyacı kamplarda kurulan okullarla karşılanmaktadır. Bölgenin tek üniversitesi olan ve İHH’nın kurup desteklediği Uluslararası Şam Üniversitesi, lisans düzeyinde eğitim taleplerini karşılamaya çalışmaktadır. Üniversitede her branştan fakültenin açılması gerekli olsa da şimdilik savaş şartlarında kısa vadeli ihtiyaçları karşılamak için ilahiyat, mühendislik, siyasal bilgiler ve iktisat fakülteleri açılmıştır. 35 öğretim üyesi olan üniversitede, 15 hoca doçent düzeyindedir. Bu öğretim üyeleri Fransa, Norveç, Fas gibi ülkelerde eğitim almış isimlerdir. Uluslararası Şam Üniversitesi daha iyi bir eğitim vermek amacıyla farklı ülkelerdeki üniversitelerle iletişim kurmuş ve üniversitenin uluslararası alanda tanınmasına yönelik çalışmaları hızlandırmıştır. Üniversitenin kuruluş hedeflerinden biri de iş gücü alanı oluşturmaktır. Bu amaçla geçici hükümetle istihdam sorununa çözüm bulmak amacıyla görüşmeler yapılmaktadır.

Türkiye devleti, Fırat Kalkanı Operasyonu sonrası bölgede düzeni sağlamak amacıyla bölgeyi idari olarak ikiye ayırmıştır. Bunlardan ilki Azez ve Mare bölgelerini, ikincisi de el-Bab ve Cerablus bölgelerini kapsamaktadır. Birinci kısımdaki yerleşim yerleri Kilis valisi üzerinden idare edilirken ikinci kısımdaki yerleşim yerleri Gaziantep valisi üzerinden yönetilmektedir. Türkiye, bu bölgelerdeki hayatın normal akışını sağlamak için Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Emniyet Güçleri gibi kamu kurumlarından oluşan Suriye Görev Gücü adı altında ortak bir çalışma grubu oluşturmuş ve bu bölgelerdeki yerel idari kurumlara danışmanlık

yapmaya başlamıştır. Suriye Görev Gücü'nde yükseköğretim kurumundan temsilci olmaması, Uluslararası Şam Üniversitesi'nin Türkiye'de muhatap bulamamasına yol açmaktadır. Bu sebepten ötürü üniversite içi sorunlar ve eğitim sorunları Türk yetkililere yeterince iletilememektedir.

Fırat Kalkanı Operasyonu akabinde savaş sonrası hayatın normalleşmesi amacıyla bölge meclisleri tekrar açılmış, Türkiye Cumhuriyeti yetkilileri danışmanlık statüsünde meclislerde yer almıştır. Örneğin, Azez yerel meclisinde 11 departman bulunmaktadır. Bunlar; eğitim, tıp, ticaret, kültür-sanat, spor, medya, adalet, dışişleri, tarım ve hayvancılık, maliye ve hizmetlerdir. Her bölümün sorumlusu vardır. Azez meclisinde görevli olanların maaşları Türkiye Cumhuriyeti tarafından karşılanmaktadır. Nüfusu bir anda 70.000'den 230.000'e çıkan Azez'de yerel yöneticiler Kilis valisiyle sürekli iletişim halinde sivillere yardımcı olmaktadır.

Fırat Kalkanı Operasyonu sonrası gelen yardımlarla beraber Azez bölgesinde iyileştirme çalışmaları hızlanmıştır. Zeytin Dalı Operasyonu'ndan sonra da Afrin'den Azez'e su transferi tekrar açılmış, Azez halkı ve bölgeye gelen göçmenler su ihtiyaçlarını daha rahat bir şekilde karşılamaya başlamıştır.

Terörden arındırılan bölgede daha sağlıklı ve güvenli bir ortam tesis etmek amacıyla ordu ve emniyet güçleri iki aşamalı görev yapmaktadır. Özgür Suriye Ordusu şehir içerisinde görev almazken, bölgede kurulan emniyet müdürlükleri şehir içi güvenliği sağlamaktadır. Emniyet müdürlüklerindeki kıyafet, bot, silah envanteri vb. bütün ihtiyaçlar ve görevli

memurların maaşları Türkiye Cumhuriyeti tarafından karşılanmaktadır. Şehrin güvenliğini sağlayan emniyet müdürlüklerinde terör, kaçakçılık, cinayet, narkotik, emniyet, trafik gibi büro amirlikleri bulunmaktadır. Özellikle bölgedeki otorite sorunu nedeniyle uyuşturucu kaçakçılarına ve bu işleri organize eden PKK/PYD çetelerine karşı üst düzey önlemler alınmıştır.

Bölgenin bir diğer önemli ihtiyaçlarından biri olan sağlık konusunda, T.C. Sağlık Bakanlığı'na bağlı Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE) büyük bir inisiyatif almış durumdadır. Bunun yanında diğer kamu ve sivil toplum kuruluşları da sağlık alanında yaşanan boşluğu doldurmaya çalışmaktadır. Fırat Kalkanı bölgesindeki sağlık kuruluşlarında altyapı bakımından savaş öncesi ile sonrası arasında büyük bir uçurum bulunmaktadır. Savaşın oluşturduğu güvenlik sorunları, finansal sorunlar, savaşla beraber birçok doktorun hayatını kaybetmesi ya da farklı ülkelere göç etmek zorunda kalması, sağlık alanına büyük bir darbe vurmuştur. Ayrıca savaş durumu sebebiyle sağlık kurumlarına müracaatlarda büyük artış olması da Türkiye'nin buradaki çabalarını daha değerli kılmaktadır. Sağlık kuruluşları T.C. Sağlık Bakanlığı ile koordineli bir şekilde insanlara hizmet vermektedir. Hastalar gerekli görüldüğü takdirde tedavileri için Türkiye'ye sevk edilmektedir. Fırat Kalkanı Operasyonu sonrası daha güvenli bir ortama sahip olan bölge halkı savaşın izlerini silmeye çalışmakta; ticaret, eğitim ve diğer alanlarda normalleşmeye yönelik yatırımlar gerçekleştirmektedir. Ancak bölgede normalleşme süreci her ne kadar başlamış olsa da savaşın getirdiği psikolojik travmalar ve sorunlar gözle görülür olarak en ağır biçimde sürmektedir.

Sonuç

Fırat Kalkanı bölgesinde 130.891 aile yani yaklaşık 750.368 kişi yaşamaktadır. Türk ordusunun düzenlediği terör operasyonu sonrası istikrara kavuşan Fırat Kalkanı bölgesi, Türkiye kurumlarının bölgeye girmesiyle savaştan kaçan siviller için adeta güvenli bir sığınak haline gelmiştir. Danışmanlık vazifesi de gören bu kurumlar, bölgedeki yerel kurumları rehabilite ederek hayatın normale dönmesine çabalamaktadır.

Operasyon sonrası çatışmalar bitirilip bölgenin terör unsurlarından temizlenmesiyle günlük asayiş olaylarının da en aza indirilmesi için çalışılmaktadır. Sadece temel ihtiyaçlarda değil, bölgenin altyapı ve belediyeçilik hizmetleri konusunda da yardım eden Türkiye-Suriye Görev Gücü, çocuk parklarının temizlenmesinden sağlık kurumlarına ve yerel polis gücüne desteğe

kadar hayatın tüm alanlarında siviller için çabalamaktadır.

Sınır kapısının Suriye geçici hükümetine bağlanmasıyla bölgedeki ticaret ivme kazanmış, Suriye içerisinde bulunan sermayenin artmasına ve toplumun yeniden inşasına öncülük edilmiştir. Özgür Suriye Ordusu'nun şehir içinden çekilerek yerini yeni kurulan emniyet güçlerine devretmesi, Suriye'de hayatın normale dönmesi için atılan en önemli adımlardan biri olmuştur. Şehir içerisinde Özgür Suriye Ordusu'na mensup kişiler varlığını sürdürse de gruplar halinde dolaşan silahlı kişilerin sayısında azalma söz konusu olmuştur. Ancak her ne kadar Fırat Kalkanı bölgesi, kaos içindeki Suriye toprakları içinde bir istikrar adası gibi görünse de ülkede savaş bitmeden hayatın tamamen normale dönmeyeceği açıktır.

